

Шифр «Ризик-планування»
Напрямок «Облік і оподаткування»

НАУКОВА РОБОТА

на тему:

*«Особливості діджиталізації облікового супроводження
та ризик-орієнтоване планування внутрішнього аудиту
доходів господарюючого суб'єкта»*

2023

Анотація

У анотації наукової роботи під шифром «Ризик-планування»

Актуальність наукової роботи. Сплеск пандемії COVID-19, ведення бойових дій на території України стали причиною для пришвидшення діджиталізації як бухгалтерського обліку в цілому, так і обліку доходів, трансформації бухгалтерських процесів та способів виконання операцій. Розвиток інноваційних технологій відкриває нові можливості. Це дає право організувати комплексну інформаційну систему для управління діяльністю будь-якого підприємства. Сучасний напрямок розвитку обліку доходів окремого господарюючого суб'єкта потребує високих досягнень у прикладній, фундаментальній науках та цифрових технологіях. Здійснення ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів господарюючого суб'єкта полягає у процесі відбору підрозділом внутрішнього аудиту важливих і актуальних об'єктів аудиту та визначенні пріоритетності їх дослідження.

Метою написання даної роботи є дослідження особливостей діджиталізації облікового супроводження та ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів окремого господарюючого суб'єкта.

Завдання наукової роботи: дослідити інтерпретацію поняття «діджиталізація доходів окремого суб'єкта господарювання»; сформулювати алгоритм поетапного запровадження діджиталізації облікового супроводження діяльності в умовах окремого підприємства; розкрити порядок здійснення ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів підприємства (установи, організації); окреслити перспективні напрями узагальнення системи навичок працівників бухгалтерії, при запровадженні діджиталізації обліку доходів; сформулювати структурно-логічну схему визначення сукупного доходу сучасного бізнес-суб'єкта; розглянути порядок визначення ступеню пріоритетності об'єктів при здійсненні внутрішнього аудиту доходів.

Об'єктом дослідження є процес практичної імплементації діджиталізації облікового супроводження та ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів господарюючого суб'єкта в умовах сьогодення.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні аспекти функціонування та особливості практичної імплементації діджиталізації облікового супроводження та ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів господарюючого суб'єкта.

Використана методика дослідження. Для досягнення поставленої мети та розв'язання окреслених завдань в науковій роботі використано сукупність методів дослідження: історичного (при дослідженні формування теорії та практики запровадження діджиталізації доходів окремого суб'єкта господарювання); абстрактно-логічного (для теоретичних узагальнень, формулювання висновків і пропозицій); аналізу й синтезу, індукції та дедукції (для визначення критеріїв та етапів проведення ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів господарюючого суб'єкта); системного (для обґрунтування особливостей організації бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту доходів як системи організаційно-правових заходів та процесів); монографічного (для узагальнення існуючого досвіду обліку та внутрішнього аудиту доходів підприємства); графічного й табличного (при інтерпретації отриманих висновків в ході дослідження); порівняльного аналізу (при визначенні та порівнянні результатів проведеного дослідження).

Інформаційною базою даного дослідження виступили офіційно оприлюднена фінансова звітність ТОВ «ІТ – ЕККАУНТІН», нормативно-правові акти; монографії, наукові статі та інші видання вітчизняних та зарубіжних дослідників; власні розрахунки, дослідження та спостереження з проблем діджиталізації облікового супроводження та планування внутрішнього аудиту сучасного бізнес-суб'єкта.

Загальна характеристика наукової роботи. Наукова робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури. Обсяг основного тексту складає 30 сторінок, робота містить 6 таблиць, 11 рисунків, 1 формулу; список використаних джерел налічує 25 найменувань на 4 сторінках.

Ключові слова: внутрішній аудит, діджиталізація, дохід, об'єкт внутрішнього аудиту, ризик-орієнтоване планування, сукупний дохід.

ЗМІСТ

	ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1	ДОХОДИ ПІДПРИЄМСТВА: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ	7
РОЗДІЛ 2	ОСОБЛИВОСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОГО СУПРОВОДЖЕННЯ ДОХОДІВ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА	11
РОЗДІЛ 3	ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО ПЛАНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ДОХОДІВ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА	18
	ВИСНОВКИ	29
	СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	31
	ДОДАТКИ	35

ВСТУП

Актуальність теми. Сплеск пандемії COVID-19, ведення бойових дій на території України стали причиною для пришвидшення діджиталізації як бухгалтерського обліку в цілому, так і обліку доходів, трансформації бухгалтерських процесів та способів виконання операцій. Розвиток інноваційних технологій відкриває нові можливості. Це дає право організувати комплексну інформаційну систему для управління діяльністю будь-якого підприємства. Сучасний напрямок розвитку обліку доходів окремого господарюючого суб'єкта потребує високих досягнень у прикладній, фундаментальній науках та цифрових технологіях. Здійснення ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів господарюючого суб'єкта полягає у процесі відбору підрозділом внутрішнього аудиту важливих і актуальних об'єктів аудиту та визначенні пріоритетності їх дослідження. Науковому-практичному супроводженню даних питань присвячено багато наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких Аверкин Я. Ф. [1], Гуріна Н.В. [8], Замула І.В. [9], Козаченко А.Ю. [10], Маркович І.Б. [11], Назаренко О.В. [14, 15, 25], Новик І.В. [17], Танасієва М.М.[9] та інші.

Беручи до уваги значні внески вчених в розвиток даної наукової тематики, відкритими лишається питання щодо змісту поняття «діджиталізація доходів окремого суб'єкта господарювання», ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту даної облікової складової. Саме це підтверджує актуальність обраної теми та проведених досліджень.

Наукова робота виконана відповідно до напрямків науково-дослідних робіт «Ризик-планування» з теми «Теоретичні, методологічні та практичні аспекти трансформації формування та аудиту обліково-звітної компоненти управління підприємств (установ, організацій) в транспарентних умовах інноваційної економіки» (номер державної реєстрації 0122U001378).

Метою написання даної роботи є дослідження особливостей діджиталізації облікового супроводження та ризик-орієнтованого планування

внутрішнього аудиту доходів окремого господарюючого суб'єкта. Відповідно до поставленої мети передбачено вирішення наступних завдань:

- дослідити інтерпретацію поняття «діджиталізація доходів окремого суб'єкта господарювання»;
- сформулювати алгоритм поетапного запровадження діджиталізації облікового супроводження діяльності в умовах окремого підприємства;
- розкрити порядок здійснення ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів підприємства (установи, організації);
- окреслити перспективні напрями узагальнення системи навичок працівників бухгалтерії, при запровадженні діджиталізації обліку доходів;
- сформулювати структурно-логічну схему визначення сукупного доходу сучасного бізнес-суб'єкта;
- розглянути порядок визначення ступеню пріоритетності об'єктів при здійсненні внутрішнього аудиту доходів.

Об'єктом дослідження є процес практичної імплементації діджиталізації облікового супроводження та ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів господарюючого суб'єкта в умовах сьогодення.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні аспекти функціонування та особливості практичної імплементації діджиталізації облікового супроводження та ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів господарюючого суб'єкта.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та розв'язання окреслених завдань в науковій роботі використано сукупність методів дослідження: історичного (при дослідженні формування теорії та практики запровадження діджиталізації доходів окремого суб'єкта господарювання); абстрактно-логічного (для теоретичних узагальнень, формулювання висновків і пропозицій); аналізу й синтезу, індукції та дедукції (для визначення критеріїв та етапів проведення ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів господарюючого суб'єкта); системного (для обґрунтування особливостей організації бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту

доходів як системи організаційно-правових заходів та процесів); монографічного (для узагальнення існуючого досвіду обліку та внутрішнього аудиту доходів підприємства); графічного й табличного (при інтерпретації отриманих висновків в ході дослідження); порівняльного аналізу (при визначенні та порівнянні результатів проведеного дослідження).

Інформаційною базою даного дослідження виступили офіційно оприлюднена фінансова звітність ТОВ «ІТ – ЕККАУНТІН» «Ризик-планування», нормативно-правові акти; монографії, наукові статі та інші видання вітчизняних та зарубіжних дослідників; власні розрахунки, дослідження та спостереження з проблем діджиталізації облікового супроводження та планування внутрішнього аудиту сучасного бізнес-суб'єкта.

Наукова новизна одержаних результатів. На основі системного дослідження обґрунтовано теоретико-методичні підходи та розроблено науково-практичні рекомендації щодо особливостей діджиталізації облікового супроводження та здійснення ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів господарюючих суб'єктів. Найбільш важливі результати, отримані в процесі дослідження, їх наукова новизна полягає у наступному:

вдосконалено:

- інтерпретацію поняття «діджиталізація доходів окремого суб'єкта господарювання», яку, на відміну від існуючих тлумачень визначено як процес створення, застосування спеціалізованих новітніх платформ і механізмів, які сприятимуть трансформації та здійснюватимуть позитивний вплив на ефективність, швидкість, наповнюваність, трудомісткість облікового супроводження доходів та формування відповідних звітних показників;
- алгоритмізацію поетапного запровадження діджиталізації облікового супроводження функціонування окремого господарюючого суб'єкта;
- процедуру ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів шляхом ідентифікації факторів відбору, вагомості, розрахунку індексу пріоритетності, визначення об'єктів та частоти здійснення планових процедур щодо їх внутрішнього контролю;

дістали подальшого розвитку:

- сформована структурно-логічна схема визначення сукупного доходу сучасного бізнес-суб'єкта при формуванні показників фінансової звітності;
- узагальнена система навичок, якими повинен володіти працівник бухгалтерії при запровадженні діджиталізації обліку доходів, як окремої облікової компоненти;
- перспективні напрями імплементації порядку визначення ступеню пріоритетності об'єктів при здійсненні внутрішнього аудиту доходів окремого підприємства (установи, організації).

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання теоретико-методичних і науково-практичних розробок, пропозицій на рівні господарюючих суб'єктів, вищих навчальних закладів освіти при запровадженні діджиталізації облікового супроводження та ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів господарюючого суб'єкта. Результати дослідження, висновки та науково-практичні рекомендації, що містяться в науковій роботі, схвалені та використовуються в практичній ТОВ «ІТ – ЕККАУНТІН» «Ризик-планування» (довідка № 08/ВП від 03.04.2023 р.), в навчальному процесі «Ризик-планування» (довідка № 707 від 12.04.2023 р.).

Публікації. Основні наукові положення, висновки та результати наукової роботи опубліковано в 7 наукових працях, в т.ч. в 1 статті у науковому фаховому виданні категорії Б, яке цитується у науково-метричних базах, 6 тезах доповідей на міжнародних (всеукраїнських) науково-практичних конференціях.

Обсяг і структура роботи. Наукова робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку використаної літератури. Обсяг основного тексту складає 30 сторінок, робота містить 6 таблиць, 11 рисунків, 1 формулу; список використаних джерел налічує 25 найменувань на 4 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ДОХОДИ ПІДПРИЄМСТВА: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ

Здійснений аналіз нормативних документів, розмаїття наукових думок вчених-економістів щодо трактування економічної категорії «дохід», надав можливість узагальнити і виокремити основні підходи до його розуміння (рисунок 1.1.).

Рис. 1.1 – Інтерпретація економічної категорії «дохід»

Джерело: узагальнено автором

При дослідженні розвитку обліку, доцільним є використання принципу історизму, що дає змогу об'єктивно розглянути зародження обліку, його місце в суспільстві та вплив на нього. Становлення обліку доходів нерозривно пов'язане із розвитком всього бухгалтерського обліку, так як впродовж терміну існування бухгалтерського обліку визначення розміру доходів було одним із пріоритетних завдань, бо даний показник впливає на розмір фінансового результату діяльності окремого господарюючого суб'єкта. У давні часи бухгалтерський облік виник спочатку як практична діяльність, а саме рахівництво. Становлення бухгалтерського обліку, як науки, запровадив Лука Пачолі, який запровадив основний елемент – подвійний запис.

З початку 19 століття найголовнішою задачею бухгалтерського обліку було забезпечення ефективної діяльності підприємства (організації, установи). Вагома увага приділялася обліковим регістрам, на підставі яких здійснювався аналіз.

Пріоритетними напрямками організації облікового супроводження доходів окремого господарюючого суб'єкта виступають: правильне визначення, та достовірна оцінка, їх виокремлення за кожною класифікаційною групою, повне, правильне, документальне оформлення, своєчасне відображення в облікових регістрах, формування та представлення повної і достовірної (релевантної) інформації для контролюючих органів, потреб управління та інших категорій стейкхолдерів [15].

Діючий порядок облікового відображення операцій, пов'язаних з доходами (в розрізі видів діяльності), в Україні доцільно розглядати паралельно з міжнародною практикою. Наявна тенденція поступового переходу господарюючих суб'єктів на міжнародні стандарти фінансової звітності потребує внесення змін до їх облікової політики, що передбачають застосування підприємствами для ведення обліку, складання та подання форм фінансової звітності, правил та принципів визначених міжнародними стандартами. Процес формування сукупного доходу окремого бізнес-суб'єкта в умовах діючого законодавства відображено на рисунку 1.2

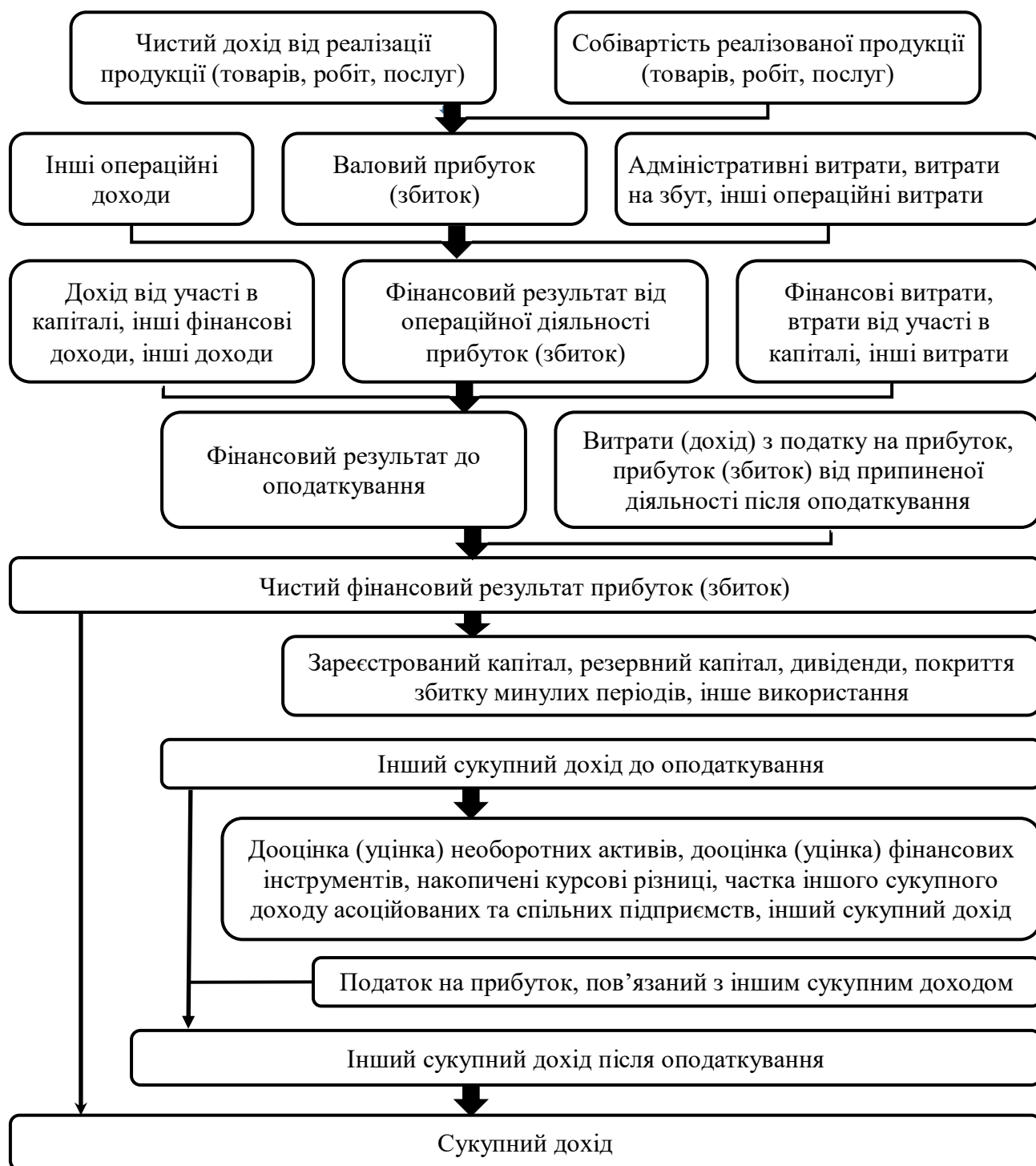

Рис. 1.2 – Формування сукупного доходу сучасного бізнес-суб'єкта

Джерело: узагальнено автором на підставі джерела [16]

В міжнародній обліковій практиці, дохід формується за підсумками таких господарських операцій як: реалізація продукції (товарів); надання послуг; використання активів господарюючого суб'єкта іншими сторонами, що призводить до виникнення доходів у вигляді дивідендів, процентів чи роялті.

У відповідності до чинного законодавства України, не визнаються доходами такі суми надходжень від сторонніх осіб:

- податків, обов'язкових платежів, які підлягають обов'язковому перерахуванню до бюджету (позабюджетних фондів);
- надходжень згідно договорів комісії, агентських (іншим подібним договором) на користь принципала, комітента та інших;
- попередньої оплати за реалізовані товари;
- завдатку під заставу чи в рахунок погашення позики, якщо даний факт визначений відповідним договором;
- надходження, що належать іншим особам;
- надходження від первинного розміщення цінних паперів чи тих, що належать стороннім особам;
- балансової вартості наявної на підприємстві валюти.

Можна зазначити, що сьогодні в нашій країні діє відповідна нормативно-правова база, яка стосується питань обліку доходів. Одночасно значна кількість цих документів дає змогу підприємствам самостійно вибирати той чи інший обліковий метод. Саме через це облікова політика виступає фактором управління доходами і одним із основних напрямів покращення даної облікової компоненти. Кожне підприємство функціонує з метою отримання доходу, який зможе покрити поточні витрати і забезпечити формування чистого прибутку. Прибутковість господарюючих суб'єктів збільшується через зростання рівня доходів [4].

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОГО СУПРОВОДЖЕННЯ ДОХОДІВ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА

Діджиталізація представляє собою будь-який процес чи діяльність, що стали можливими завдяки використанню сучасних цифрових технологій. Формування цифрової економіки має стати рушійною силою для покращення рівня життя населення в державі Україна. Опановуючи та запроваджуючи цифрові технології, кожний кластер економіки матиме швидший, якісніший та ефективніший розвиток. Даний факт обумовлює беззаперечну зацікавленість науковців у концепції цифрової економіки та діджиталізації. Трансформація поведінки, очікувань споживачів, зміна конкурентного середовища, цифрові зрушення в межах господарюючих суб'єктів призводять до цифрових перетворень. На рисунку 2.1 наведено сфери зайнятості населення із найвищим рівнем автоматизації.

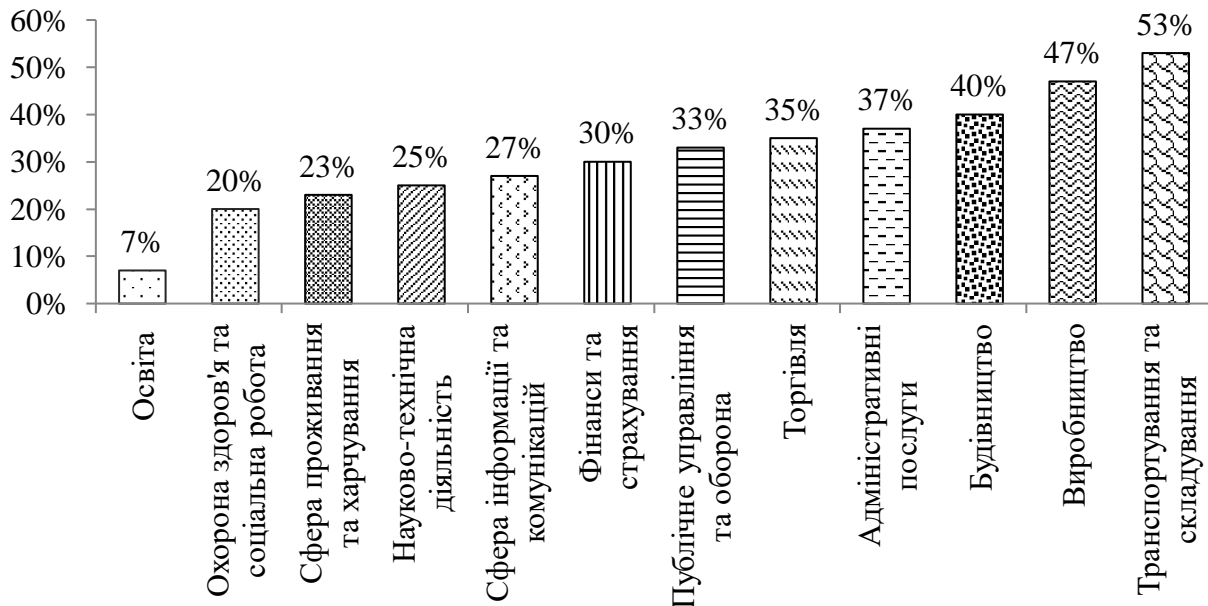

Рис. 2.1 – Сфери зайнятості населення із найвищим рівнем автоматизації

Джерело: сформовано автором на підставі [11].

Економіка США є найбільш «діджитальною» в світі на даний момент часу. Третина ВВП (33%) цієї країни схильна до впливу цифрових технологій, а

значна складова (60%) фінансового сектора сформована на цифровій основі, що визначає його найбільш «діджитальним» у світі. Наближеним до нього є сектор комунікацій, який збільшує потребу формування й підтримки сучасної стійкої цифрової платформи з метою її подальшого довготермінового розвитку.

Інститут розвитку досліджень Китаю, визначає шість аспектів розвитку цифрової економіки: інтегровані програми, інфраструктура, трансформація державних органів управління, еволюція суб'єктів господарювання, регіональний розвиток та цифрове управління [25].

Початковим етапом розвитку цифрової економіки на рівні держави виступила розробка концептуальних засад цифровізації у 2016 році, яку було представлено у проєкті «Цифрова аджента України – 2020» [23]. На підставі даного проєкту Кабінет Міністрів ухвалив «Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 рр.» [24].

Ідентифікацію етапів становлення та розвитку діджиталізації у світі представлено н рисунку 2.1.

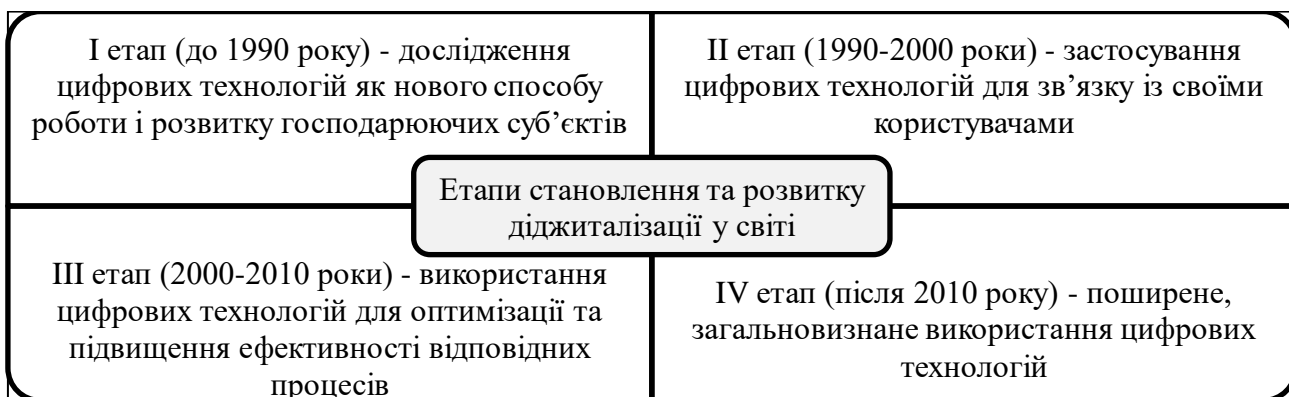

Рис. 2.2 – Етапи становлення та розвитку діджиталізації у світі

Джерело: узагальнено автором

Діджиталізація містить два вектори розвитку: підвищення продуктивності та оцифрування створених підприємств. Застосування у діяльності прогресивних, новітніх технологій сприятиме запуску механізму мінімізації загальних витрат, що дозволить оптимізувати майбутні фінансові результати у

майбутньому. Цифрові підприємства вибудовуються з використанням хмарних технологій та мають опцію віддаленого виконання визначених робіт.

Послідовність імплементації процесу діджиталізації діяльності окремого господарюючого суб'єкта зображено на рисунку 2.3

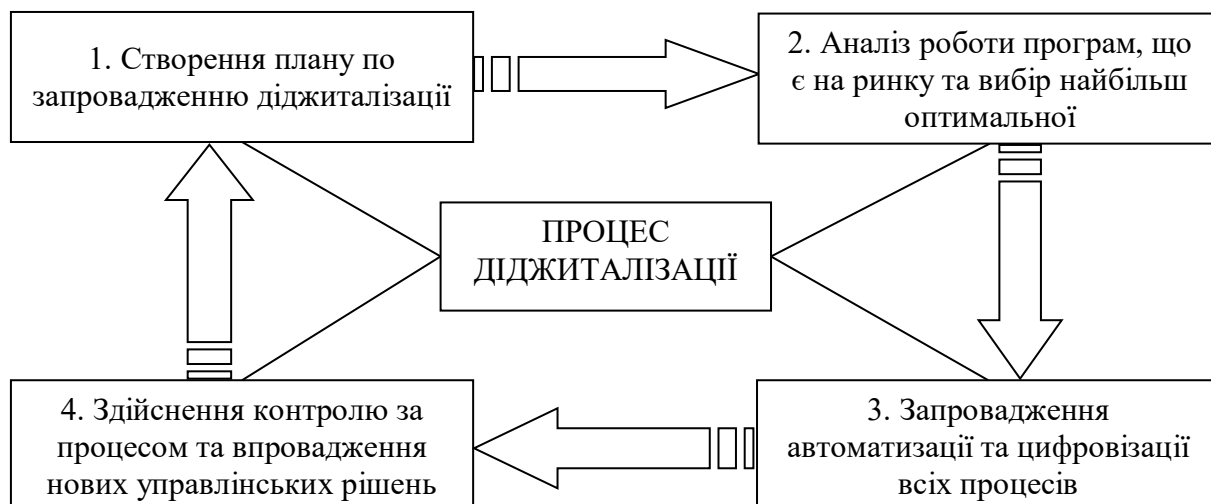

Рис. 2.3 – Послідовність імплементації процесу діджиталізації діяльності окремого підприємства

Джерело: узагальнено автором

Етапи запровадження діджиталізації облікового супроводження функціонування окремого підприємства (установи, організації) представлено на рисунку 2.4.

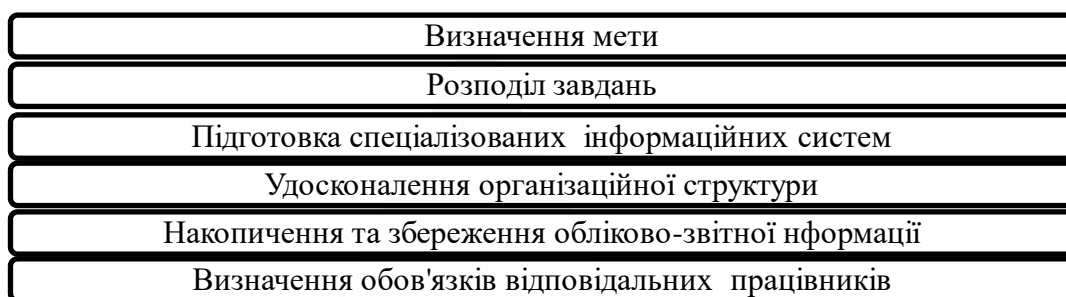

Рис. 2.4 – Етапи запровадження діджиталізації облікового супроводження функціонування окремого господарюючого суб'єкта

Джерело: узагальнено автором

Процедура діджиталізації сучасних бізнес-процесів передбачає три етапи: визначення стратегії, переформатування даних процесів, їх автоматизація.

Використання інформаційних комп'ютерних систем сприятиме автоматизації не тільки внутрішніх організаційних, обліково-звітних процедур господарюючого суб'єкта, а й механізмів їх співпраці із зовнішнім середовищем. Автоматизація облікового процесу, за сучасних умов, в межах окремого бізнес-суб'єкта, дає можливість зменшення обсягу часу персоналу бухгалтерії на виконання визначених завдань, та сформування, узагальнення та надання актуальної, релевантної важливої інформацію управлінському персоналу в потрібний момент.

Наприклад, застосування ІТ та діджитал-технологій в ТОВ «ІТ-Еккаунтін» м. Суми, дозволить провести вдосконалення обліку доходів (як однієї з найскладніших облікових складових), трансформувати всі процеси до цифрового формату, модернізувати вже наявні методи обробки та надання обліково-звітної інформації. Потрібно застосовувати цифрове мислення, інновації технологічного характеру, у сполученні із новими професійними вміннями облікових працівників для оцінювання, стратегічного планування, синтезу та аналітичних висновків.

Розвиток та подальше вдосконалення бухгалтерського обліку в період діджиталізації пов'язані із використанням ІТ-технологій та інструментів, які спрямовані на подолання наявних недоліків контрольно-аналітичної та обліково-звітної систем, що наразі існують.

Доходи представляють собою вагомий елемент обліку, що функціонує в межах окремого суб'єкта господарювання, адже вони безпосередньо визначають порядок формування та розмір отриманого фінансового результату від діяльності окремого бізнес-суб'єкта. Вдосконалення, розвиток, даного облікового вектору включає механізм акумулювання знань про доходи діяльності в розрізі звітних періодів за допомогою проведення бухгалтерських операцій із одночасним відображенням відповідних витрат за їх видами відповідно до класифікації. Одними з найпоширеніших автоматизованих бухгалтерських систем, які знайшли застосування в Україні, є: ISpro, «BASбухгалтерія», «Інфо-бухгалтер», «БЕСТ», «Супер Менеджер», та інші.

Ліцензовані бухгалтерські програмні продукти при реалізації обліку доходів господарюючих суб'єктів у розрізі видів діяльності, спроможні систематизувати, фільтрувати потоки облікових даних, відображати та надавати користувачу, на підставі запиту, лише необхідну інформацію. Формування звітних показників та подання форм звітності у цифровому вигляді є більш зручнішим та швидшим процесом:

- мінімізація складнощів при пошуку даних звітних форм у всесвітній мережі Інтернет;
- підвищення ефективності проведення регуляторних процедур;
- розширення здатності обробки та аналізу даних;
- вивільнення бухгалтера від математичного узгодження та логічного співставлення показників звітних форм, що надасть змогу концентрації уваги на інших важливих завданнях;
- зменшення кількості помилок, які пов'язані з наявністю людського фактору.

Працівники сучасної бухгалтерії, які напряду чи опосередковано мають відношення до звітності, повинні володіти навичками застосування сучасних технологій, професійної відповідальності, креативного мислення, адаптивності. Ідентифіковані характеристики допоможуть якісно організувати роботу та нададуть можливість до здійснення подальшого кар'єрного росту.

Станом на 2021 рік, в Україні ще не всі суб'єкти господарювання застосовували комп'ютери у власній діяльності (97,3%), а доступ до Інтернету мали 99,2% підприємств. Цифровізація, на сьогодні, безпосередньо пов'язана з мережею Інтернет, доступність якої, уможлиблює її подальший розвиток. Діджиталізація облікового процесу спонукає підприємства (установи, організації) до розробки, використання, постійного інформаційного наповнення, вдосконалення власних веб-сайтів, підтримки активної позиції у соціальних мережах, вибудови платформи для комунікації з зовнішніми контрагентами та внутрішніми користувачами звітної інформації тощо. За умов постійного розвитку матеріальних та нематеріальних активів, які

застосовуються для організації та ведення обліку, трансформуються, також, і вимоги до людини, яка його проводить. У таблиці 2.1 візуалізовано навички, які має опанувати бухгалтер у процесі діджиталізації обліку доходів, як вагової окремої облікової компоненти.

Таблиця 2.1 – Навички, які має опанувати бухгалтер, що здійснює облік доходів у період оцифрування даних

Вимоги	Роз'яснення
Інформаційна грамотність	Вміти синтезувати інформацію та дані щодо обліку доходів. Мати достатні навички використання та розуміння процесу функціонування сучасних обліково-інформаційних технологій. Забезпечувати суб'єкт господарювання новітніми технологіями для більш якісного облікового супроводження діяльності.
Комунікація	Для швидкої інформаційної комунікації, здійснювати контроль та перевірки, вміти проводити обмін інформацією через цифрові технології з іншими структурними підрозділами. Застосовувати у роботі нові платформи, що поєднують аналітику, інформаційні системи та прогнозування.
Вирішування проблем	Вміти розв'язувати проблеми, пов'язані із технікою, програмним забезпеченням і т.д.
Безпека	Вміти ідентифікувати, протистояти кіберзлочинам, захищати програмні продукти, обладнання та дані, які використовуються під облікового супроводу доходів. Розуміти заходи інформаційної безпеки.

Джерело: узагальнено автором

Враховуючи умови, що сформувались на території України впродовж останнього часового періоду (ведення бойових дій, пандемія COVID-19), в ході дослідження, нами ідентифіковано наявні переваги діджиталізації облікового супроводження фінансово-господарської діяльності сучасних суб'єктів господарювання:

- точність (сприяє забезпеченню точного виконання операцій та надійність обліково-звітної інформації);
- віддалений доступ (для відстеження отриманих результатів діяльності, необхідних даних, перебуваючи у будь-якому місці та будь-коли наявна можливість доступу до розгалужених масивів інформації);
- підвищення продуктивності та зручність (зростання швидкості виконання операцій у підсумку призводить до підвищення ефективності та продуктивності праці);

- безпека (хмарні сховища уможливають резервне копіювання даних);
- синхронізація (можливість проведення автоматичної синхронізації з іншими сервісами).

В межах теми проведеного дослідження, ідентифікувавши переваги діджиталізації облікового супроводу фінансово-господарської діяльності окремого суб'єкта господарювання, на рисунку 2.5 виокремлено переваги саме обліку доходів.

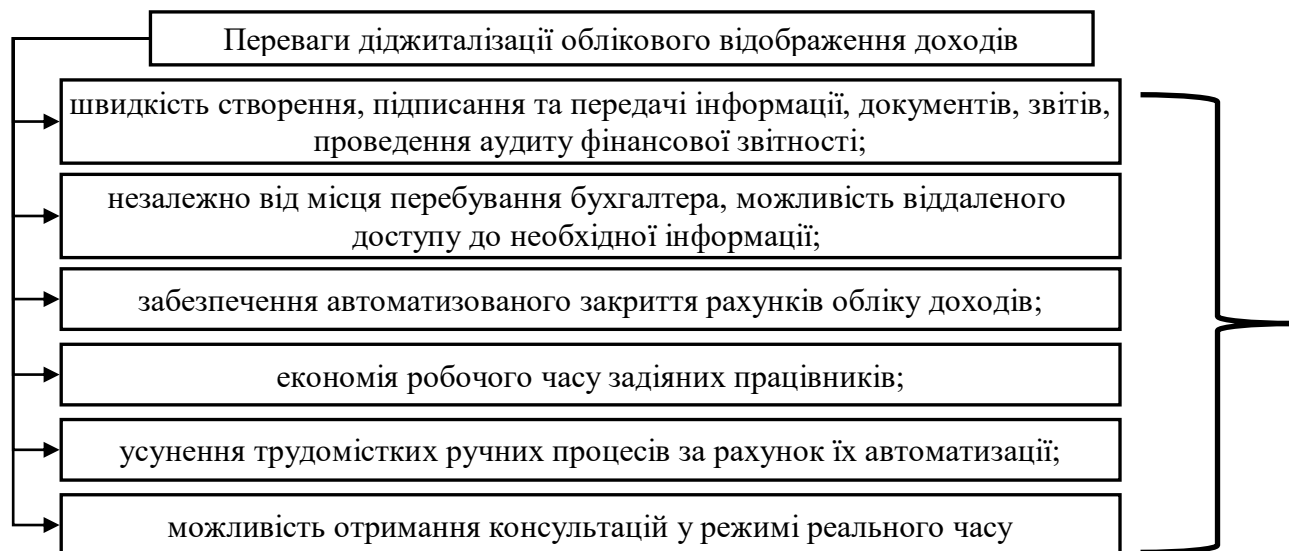

Рис. 2.5 – Переваги діджиталізації облікового відображення доходів окремого суб'єкта господарювання

Джерело: узагальнено автором

На підставі опрацьованих нормативно-правових актів, фахових наукових публікацій, спеціалізованої літератури автором сформовано визначення діджиталізації доходів окремого суб'єкта господарювання: «як процесу створення, застосування спеціалізованих новітніх платформ і механізмів, які сприятимуть трансформації та здійснюватимуть позитивний вплив на ефективність, швидкість, наповнюваність, трудомісткість облікового супроводження доходів та формування відповідних звітних показників» [14].

Удосконалення цифрової економіки сприятиме появі нових економічних можливостей. Увага буде акцентуватись на питаннях, що потребують безпосередньо судження бухгалтера. Оцифрована облікова система уможливить віддалений доступ до фінансових даних окремого підприємства.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО ПЛАНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ДОХОДІВ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА

Внутрішній аудит доходів окремого підприємства (установи, організації) представляє собою один із найвагоміших компонентів системи управління. Відповідні основні функції управління (планування, організація, мотивація) слід координувати із системою внутрішнього аудиту.

Метою внутрішнього аудиту доходів є доведення об'єктивної істини щодо правдивості, повноти та неупередженості їх формування, облікового супроводження та відображення у звітності господарюючого суб'єкта. Внутрішньому аудитору для досягнення даної мети необхідно виконати завдання відображені на рисунку 3.1.

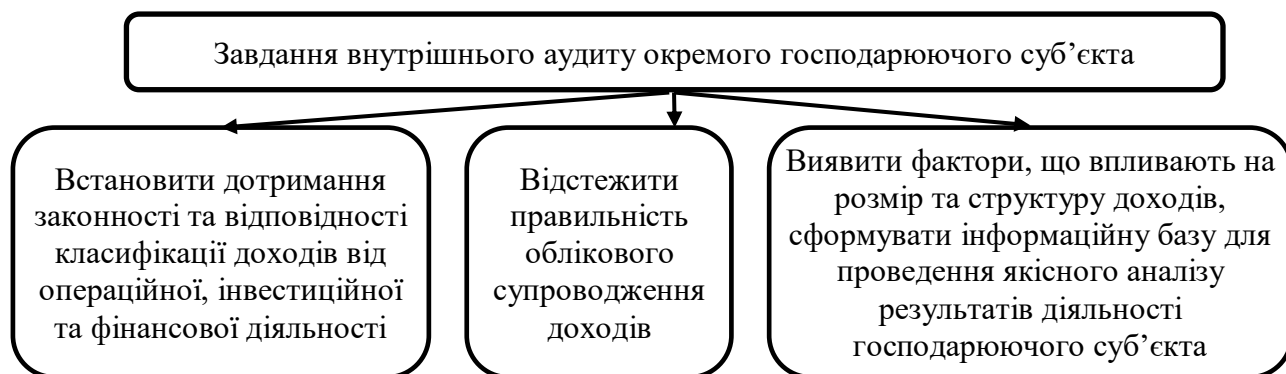

Рис. 3.1 – Завдання внутрішнього аудиту окремого господарюючого суб'єкта

Джерело: сформовано автором

Акцентувавши увагу на темі нашого дослідження, визначимо роль і місце внутрішнього аудиту доходів серед основних функцій системи управління господарюючого суб'єкта та їхнього взаємозв'язку, які представлено на рисунку 3.2.

Згідно інформації відображеної на рисунку 3, потрібно чітко розуміти, що внутрішній аудит представляє собою самостійну функцією системи управління,

оскільки є одним із засобів організації якісного зворотного зв'язку, через який отримується уся потрібна релевантна інформація щодо об'єкту внутрішнього контролю у процесі прийняття управлінського рішення.

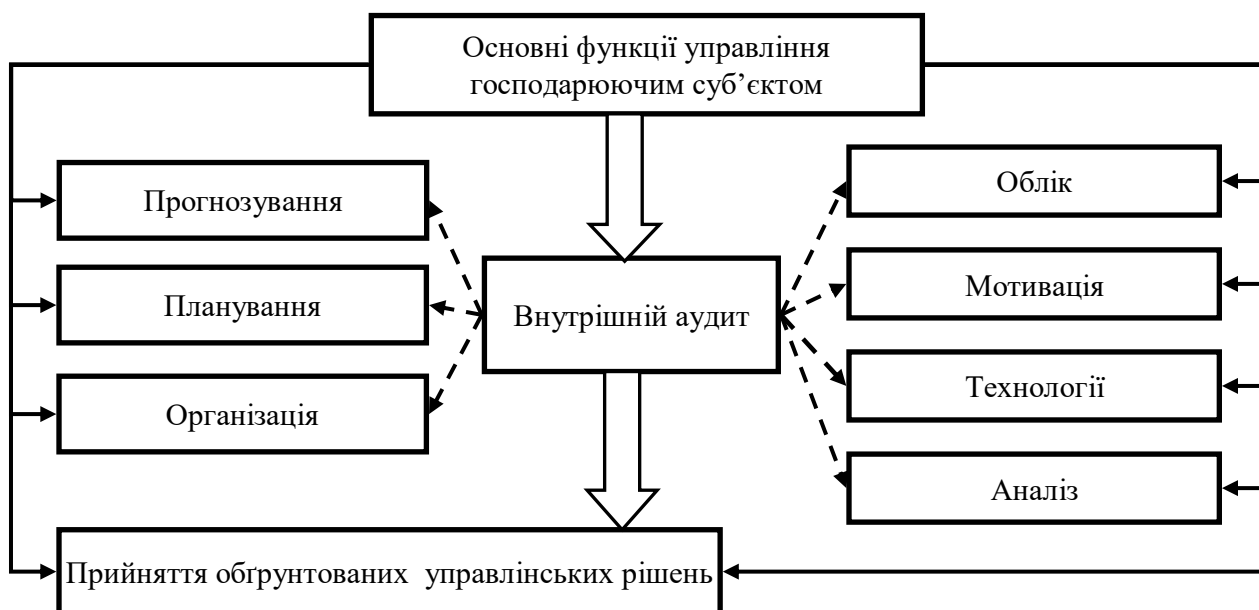

Рис. 3.2 – Місце внутрішнього аудиту серед основних функцій системи управління окремим господарюючим суб'єктом

Джерело: узагальнено автором

Внутрішній аудит доходів посідає вагоме місце, адже правильність формування та відображення в обліку відповідної інформації сприяє підвищенню статусу як досліджуваного господарюючого суб'єкта так і економіки країни загалом. Актуальність досліджуваної теми полягає в тому, що саме аудит ідентифікує, запобігає випадкам шахрайства та допомагає управлінському персоналу ухвалювати обґрунтовані рішення [5].

Керівник підрозділу наділеного відповідними повноваженнями, з урахуванням принципів доцільності та результативності, як передумови якості, визначає простір внутрішнього аудиту.

База даних простору внутрішнього аудиту включає загальне інформаційне наповнення щодо осіб наділених певними владними повноваженнями в межах господарської одиниці, які представлені у ній за вертикальним розподілом, та об'єктів внутрішнього аудиту, які відображені за горизонтальним розподілом. Окрім цього, даний інформаційний масив включає

такі категорії: функціональні процеси (завдання, функції, напрями діяльності); загальні процеси (планування, звітування, формування та дотримання фінансового плану, бухгалтерський облік і фінансова звітність, ІТ-системи, кадрові питання, фінансово-господарська діяльність); контрольно-наглядові функції (обґрунтованість, ефективність управлінських рішень); статутна діяльність господарюючого суб'єкта тощо.

Для забезпечення якісного взаємозв'язку між процесами та функціями, належного розуміння діяльності, коректної роботи з базами даних внутрішній аудитор (або окремо сформований підрозділ) використовує документальні джерела інформації:

- діючі нормативно-правові акти,
- стратегічні (оперативні) плани (місячні, квартальні, річні), у яких розкривається місія, пріоритети у діяльності, заходи з їх реалізації, індикатори виконання завдань та відповідальні виконавці;
- внутрішні документи (облікова політика, організаційна структура, посадові інструкції);
- фінансова та нефінансова звітність ;
- документальне відображення проведених раніше перевірок (акти, звіти, висновки) зовнішніх контролюючих органів, з ідентифікованими недоліками системи внутрішнього контролю та наданими висновками, рекомендаціями.

При досягненні аудиторами глибокого розуміння ризиків у діяльності підприємства (установи, організації) провадять ризик-орієнтоване планування внутрішнього аудиту в розрізі окремих компонент фінансово-господарської діяльності (в т.ч. активів, власного капіталу, зобов'язань, доходів, витрат, фінансових результатів тощо.).

Дослідження ризиків облікового супроводження доходів здійснюється з урахуванням: фінансової та нефінансової інформації:

- щодо звітності (фінансової, управлінської, податкової, статистичної, бюджетної); про системні порушення, недоліки, ідентифіковані попередніми внутрішніми перевітками; з інтернету (засобів масової інформації), скарг,

звернень правоохоронних органів, зовнішніх органів наділених правами щодо контролю фінансово-економічної діяльності;

➤ результатів аналізу різноманітних документальних джерел, планів, внутрішніх документів, щорічних звітів, підсумкових документів внутрішнього та зовнішнього контролю.

Окремо може проводитись, наприклад, у режимі сесії мозкового штурму, колективне обговорення у підрозділі внутрішнього аудиту різних фактів та подій, які можуть створювати ризики функціонування підприємства. Після проведення роботи щодо виявлення ризиків відносно кожного об'єкта аудиту, визначаються події, які можуть мати негативний вплив на досягнення суб'єктом господарювання визначених цілей.

Оцінка ризиків для планування діяльності з внутрішнього аудиту являє собою етап планування, метою якого полягає у ідентифікації найризиковіших об'єктів аудиту.

При реалізації внутрішнього аудиту доходів окремого суб'єкта господарювання, процедура оцінки ризиків за ймовірністю та впливом здійснюється відносно виокремлених подій та ідентифікованих ризиків і окреслює оцінку ймовірності настання подій, які уможливають ризики та оцінку розміру їх наслідків у разі настання. Оцінка ризиків має здійснюватися з документальним її супроводженням, не рідше одного разу на рік. Бальна система оцінки ризиків за ймовірністю, у розрізі критеріїв, представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Критерії оцінки ризиків за ймовірністю

Рівень	Критерії ймовірності настання ризику	Бал
Рідко / майже неможливо	Ймовірність виникнення дуже низька (0 – 24 %)	1
Малоймовірно	Ймовірність виникнення віддалена (25 – 50 %)	2
Можливо	Ймовірність виникнення ризику впродовж 1 – 2 років (51 – 74 %)	3
Часто/очікується	Ризик існує або очікується (75 – 100 %)	4

Джерело: узагальнено автором

Оцінка ризиків за впливом проводиться через застосування бальної системи у розрізі критеріїв впливовості: фінансовий вплив, репутаційний

вплив, операційний вплив, кадровий вплив. Розрахунок рівня впливу ризику щодо виокремленого критерію впливовості проводиться з використанням визначених рівнів впливу ризиків у розрізі відповідних критеріїв впливовості. Оцінку впливу та оцінку ймовірності слід застосовувати до всіх ідентифікованих ризиків. Рівні впливу ризиків у розрізі критеріїв впливовості представлено у додатку 1.

Відповідна оцінка може проводитись різними методами:

- ✓ загального обговорення, узгодження рівнів наданих ризикам балів;
- ✓ колегіальної оцінки ризиків на підставі думки кожного аудитора;
- ✓ розрахунок середніх показників на підставі індивідуальних письмових оцінок внутрішніх аудиторів [19].

Узагальнена оцінка ризику (загальна сума балів) розраховується шляхом перемноження оцінки впливу та оцінки ймовірності. Узагальнену матрицю оцінки ризиків (за ймовірністю та впливом) наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Узагальнена матриця оцінки ризиків*

Рівень (бал)			Ймовірності			
			рідко / майже неможливо	мало- ймовірно	можливо	часто/ очікується
			1	2	3	4
Вплив	Низький	1	Низький (1)	Низький (2)	Низький (3)	Низький (4)
	Середній	2	Низький (2)	Низький (4)	Середній (6)	Середній (8)
	Високий	3	Низький (3)	Середній (6)	Середній (9)	Високий (12)
	Дуже високий	4	Низький (4)	Середній (8)	Високий(12)	Дуже високий(16)
*Ризики з рівнем балів від 1 до 4 вважаються «низькими» (прийнятними), з рівнем від 6 до 9 – «середніми», від 12 до 16 – «високими».						

Джерело: узагальнено автором на підставі [19]

Для сприяння повноті обміну інформацією, якісному документуванню та з метою врахування всіх ризикових сфер в розрізі векторів діяльності досліджуваного господарюючого суб'єкта, підрозділ внутрішнього аудиту має взаємодіяти з його структурними підрозділами. Практичну реалізацію подібної співпраці (врахування висловлених ними думок щодо визначених підрозділом

внутрішнього аудиту напрямів роботи) можна здійснити шляхом консультацій (анкетування чи інтерв'ю) з керівником, направлення листів, запитів, службових записок щодо надання необхідної інформації відповідальними, уповноваженими особами: ролі структурних підрозділів, результативність, проблемні питання та ризики у діяльності, підсумки попередніх контрольних заходів та інші. Визначаючи пріоритетність об'єктів внутрішнього аудиту, уповноважений підрозділ застосовує набір факторів для відбору (рисунк 3.3), у відповідності до яких оцінюють рівень ризику діяльності підприємства (установи, організації), проводять відбір об'єктів планових внутрішніх аудитів, визначають пріоритетність та частоту їх проведення.

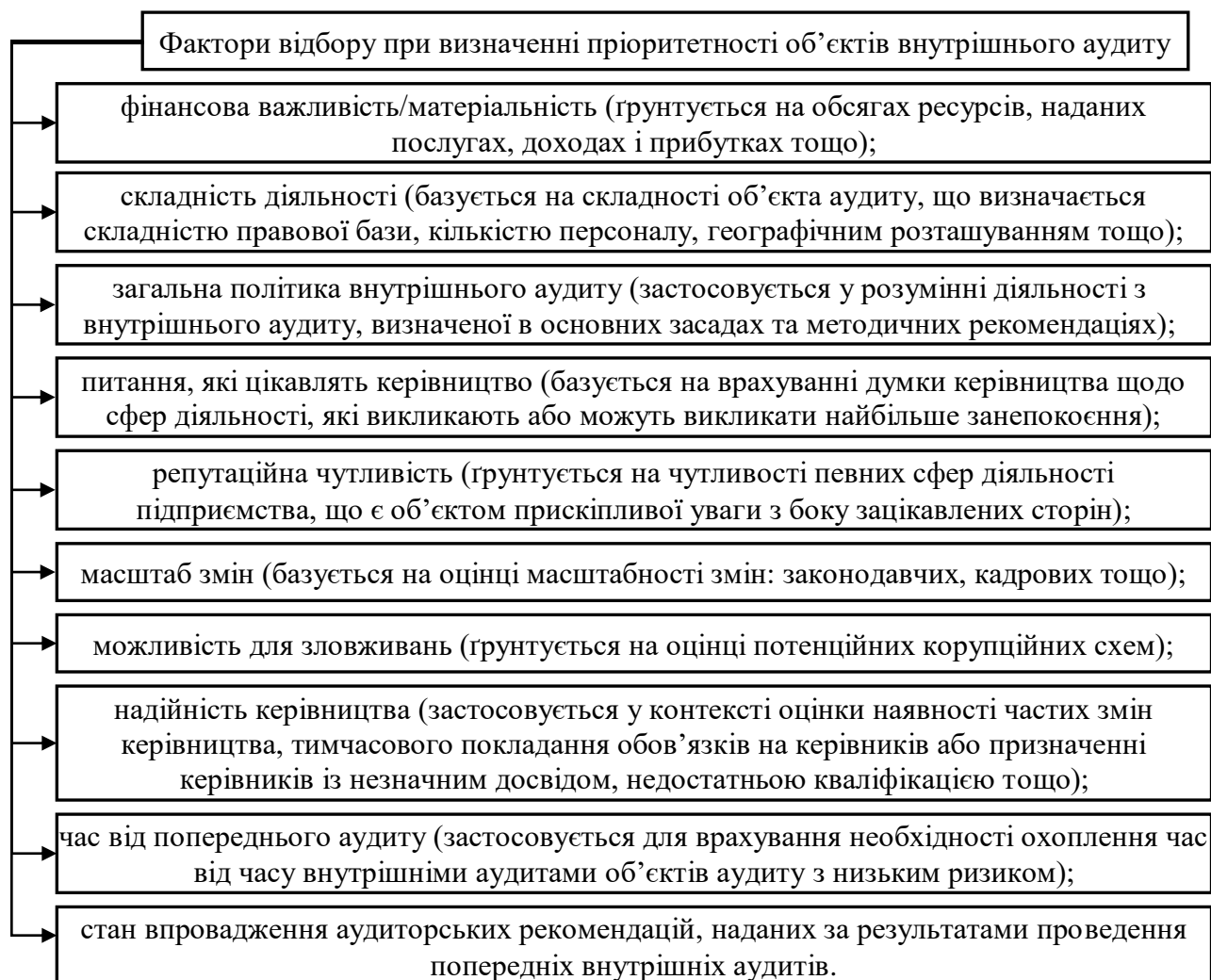

Рис. 3.3 – Фактори відбору при визначенні пріоритетності об'єктів внутрішнього аудиту

Джерело: узагальнено автором

На прикладі ТОВ «ІТ-Еккаунтін» м. Суми розкриємо особливості практичної імплементації ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів. Визначення об'єктів внутрішнього аудиту за допомогою факторів відбору здійснюється у п'ять етапів (рисунок 3.4).

Рис. 3.4 – Етапи визначення об'єктів внутрішнього аудиту доходів господарюючого суб'єкта за допомогою факторів відбору

Джерело: сформовано автором

В межах першого етапу, служба внутрішнього аудиту проводить визначення балів для кожного об'єкта внутрішнього аудиту з використанням критеріїв оцінки щодо кожного окремого фактору відбору, за підсумками якої йому присвоюється бал від 1 до 4 (4 – дуже високий, 3 – високий, 2 – середній, 1 – низький). Перелік факторів відбору з відповідними критеріями та балами представлено в додатку 1.

На другому етапі для відображення та врахування наявних між факторами відбору відмінностей щодо їх впливовості доцільним буде застосування показників вагомості. З цією метою для кожного фактора відбору, з наведеного у таблиці 3.3 переліку, попередньо визначається актуальний для

досліджуваного товариства рівень показника вагомості від 1 до 5 (5 – максимальний, 1 – мінімальний). Результати проведеного визначення рівня вагомості факторів відбору виступають окремою компонентою документального підтвердження процесу ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту.

Таблиця 3.3 – Вагові коефіцієнти факторів відбору при аудиті доходів в ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Фактор відбору	Показник вагомості	
	формула	значення
А. Операційний вплив	$n(1-5)_A$	2
В. Фінансовий вплив	$n(1-5)_B$	4
С. Кадровий вплив	$n(1-5)_C$	3
Д. Репутаційний вплив	$n(1-5)_D$	2

Джерело: сформовано автором

У відношенні кожного об'єкта внутрішнього аудиту із запропонованого переліку, в досліджуваному товаристві застосовуються ті фактори відбору, які є прийнятними в межах професійного судження аудиторів.

На третьому етапі проводиться розрахунок індексу пріоритетності: поєднання загальної оцінки ризику за ймовірністю та впливом, показника вагомості та бала, який представлений факторам відбору, у формулу, за допомогою якої, визначимо індекс пріоритетності (I_p):

$$I_p = R_m * \left(\frac{\sum P(A; D)}{K} \right) \quad (3.1)$$

де I_p – індекс пріоритетності;

$$\sum P(A; D) = (A * n(1-5)_a) + (B * n(1-5)_b) + (C * n(1-5)_c) + (D * n(1-5)_d)$$

R_m – загальна оцінка ризику за ймовірністю та впливом;

$A; D$ – бал, присвоєний за критерієм фактора відбору (1 – 4);

$n(1-5)_a; d$ – коефіцієнт окупності активів;

k – загальна кількість застосованих факторів відбору (4).

На четвертому етапі, із використанням попередньо визначеного індексу пріоритетності, проводимо визначення пріоритетності об'єктів аудиту з

«низьким», «середнім», «високим» або «дуже високим» ступенем пріоритету.

На п'ятому етапі визначаємо частоту здійснення планових внутрішніх аудитів у ТОВ «ІТ-Еккаунтін» щодо кожного пріоритетного об'єкта аудиту, взявши до уваги попередньо визначений ступінь пріоритету об'єктів аудиту та відповідного індексу пріоритетності.

Частота проведення планових внутрішніх аудитів розраховується з урахуванням результатів оцінки ризиків, величини простору внутрішнього аудиту, спроможності підрозділу внутрішнього аудиту – якісної (відмінності у фаховій спеціалізації, досвіді знаннях та навичках наявних внутрішніх аудиторів) та кількісної (кількість аудитів, які можуть бути проведені впродовж планового періоду).

Базове співвідношення ступеня пріоритету, індексу пріоритетності частоти проведення планових внутрішніх аудитів щодо окремого об'єкта внутрішнього аудиту представлено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Співвідношення ступеня пріоритету, індексу пріоритетності та частоти проведення планових внутрішніх аудитів в ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

Ступінь пріоритету	Індекс пріоритетності	Частота проведення планових внутрішніх аудитів щодо кожного пріоритетного об'єкта аудиту
Низький	до 16	1 раз на 5 років
Середній	від 16 до 24	2 рази на 5 років
Високий	від 25 до 39	3 рази на 5 років
Дуже високий	від 40 та більше	4 рази на 5 років

Джерело: узагальнено автором

Визначені об'єкти внутрішнього аудиту, які було віднесено до групи з «дуже високим» та «високим» ступенем пріоритету вважаються найбільш ризикованими, їх дослідження здійснюють 3 – 4 рази на 5 років. Відображення у групі з «середнім» ступенем пріоритету передбачає перевірки 2 рази на 5 років, а у групі з «низьким» ступенем пріоритету 1 раз на 5 років відповідно.

Отримані результати оцінки факторів впливу з урахуванням частоти здійснення планових внутрішніх аудитів та індексу пріоритетності в ТОВ «ІТ-Еккаунтін» (на прикладі внутрішнього аудиту доходів) представлено в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Визначення ступеню пріоритетності об’єктів внутрішнього аудиту доходів в ТОВ «ІТ-Еккаунтін»

№	Об'єкт внутрішнього аудиту	Назва ризику (бал)	Операційний вплив	Фінансовий вплив	Кадровий вплив	Репутаційний вплив	Бал	Рівень впливу	Частота проведення планового внутрішнього аудиту
			Показник вагомості факторів відбору						
			n(1-5)a (2)	n(1-5)b (4)	n(1-5)c (3)	n(1-5)d (2)			
1	Отримані доходи (ТОВ «ІТ-Еккаунтін»)	Повнота дотримання зафіксованих у нормативних документах та обліковій політиці товариства умов визнання доходів	Мінімальне зниження спроможності, може завадити продовженню виконання завдань в межах одного напряму діяльності. У роботі швидке відновлення (1)	Фінансово-матеріальний вплив нижче 100 тис. грн. (1)	Незапланована відсутність (хвороба, військовий стан тощо) деяких ключових працівників в одному підрозділі може призвести до суттєвих збоїв у роботі цього підрозділу (2)	Некомпетентність (неналежне управління або суттєве порушення вимог законодавства) можуть призвести до зниження довіри з боку громадськості на місцевому рівні. Період відновлення довіри є коротким (1)	(2+4+6+2) 14	низький	1 раз на 5 років
		Реальність здійснення угод з продажу за операціями з реалізації, що відображені на рахунках бухгалтерського обліку	Мінімальне зниження спроможності, може завадити продовженню виконання завдань в межах одного напряму діяльності. У роботі швидке відновлення (1)	Значний фінансово-матеріальний вплив (вище 1 млн. грн) (4)	Незапланована відсутність (хвороба, військовий стан тощо) деяких ключових працівників в одному підрозділі може призвести до суттєвих збоїв у роботі цього підрозділу (2)	Некомпетентність (неналежне управління або суттєве порушення вимог законодавства) можуть призвести до зниження довіри з боку громадськості на місцевому рівні. Період відновлення довіри є коротким (1)	(2+16+6+2) 26	середній	2 рази на 5 років
		Достовірність вартісної оцінки фактичного доходу, своєчасність його облікового супроводження та відображення у звітності підприємства	Мінімальне зниження спроможності, може завадити продовженню виконання завдань в межах одного напряму діяльності. У роботі швидке відновлення (1)	Значний фінансово-матеріальний вплив (вище 1 млн. грн) (4)	Незапланована відсутність (хвороба, військовий стан тощо) деяких ключових працівників в одному підрозділі може призвести до суттєвих збоїв у роботі цього підрозділу (2)	Некомпетентність (неналежне управління або суттєве порушення вимог законодавства) можуть призвести до зниження довіри з боку громадськості на місцевому рівні. Період відновлення довіри є коротким (1)	(2+16+6+2) 26	середній	2 рази на 5 років

Джерело: розраховано автором на підставі [19]

Окремо слід зазначити, що під час планування робіт з внутрішнього аудиту, необхідно акцентувати увагу на об'єктах аудиту із «середнім» ступенем пріоритету, врахувавши їх можливу переважну більшість після здійснення відповідних оцінок. Дані об'єкти аудиту повинні бути представлені у планах у другу чергу (після відображення об'єктів аудиту із «дуже високим» і «високим» ступенем пріоритету).

На підставі результатів отриманих при здійсненні ризик-орієнтованого відбору об'єктів аудиту та зважаючи на наявні ресурси (часові, фінансові, персонал (людські), технічні та інші) внутрішній аудитор (керівник відповідного підрозділу) формує план діяльності з внутрішнього аудиту, який повинен містити стратегічний аспект (ідентифікуються пріоритети, прогнозні результати функціонування підрозділу внутрішнього аудиту на наступні три-п'ять років, які враховують стратегію, цілі діяльності господарюючого суб'єкта) та операційний аспект (кожного року ідентифікуються завдання підрозділу внутрішнього аудиту в межах наступного календарного року з урахуванням передбачених пріоритетів, прогнозних результатів діяльності підрозділу внутрішнього аудиту на відповідний стратегічний період).

В межах визначених обов'язків, внутрішній аудитор (керівник підрозділу внутрішнього аудиту), за результатами визначення потреб у ресурсах забезпечує: до початку виконання запланованих робіт інформування керівника підприємства (установи, організації) щодо нагальних потреб чи наявних обмежень (людських, технічних, фінансових, ІТ-ресурсів, необхідності залучення профільних фахівців тощо), розкриває можливі наслідки обмеження у ресурсах внутрішнього аудиту з представленням пропозицій щодо можливих шляхів вирішення даного питання; визначення обсягу робочого часу на проведення і реалізацію заходів з іншої діяльності щодо внутрішнього аудиту, результати якого знаходять відображення у плані; письмове інформування керівника господарюючого суб'єкта не рідше одного разу на рік у звіті про підсумки функціонування підрозділу внутрішнього аудиту: про рівень забезпечення ресурсами для виконання робіт з внутрішнього аудиту.

ВИСНОВКИ

У науковій роботі здійснено узагальнення та запропоновано вирішення актуальної наукової проблеми: обґрунтування теоретико-методичних засад формування концептуальної основи та особливостей практичного провадження окремих аспектів діджиталізації облікового супроводження та ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів господарюючих суб'єктів. Результати проведеного дослідження дозволили зробити відповідні висновки.

1. Запропоновано авторську інтерпретацію поняття «діджиталізація доходів окремого суб'єкта господарювання», яку, на відміну від існуючих тлумачень визначено як процес створення, застосування спеціалізованих новітніх платформ і механізмів, які сприятимуть трансформації та здійснюватимуть позитивний вплив на ефективність, швидкість, наповнюваність, трудомісткість облікового супроводження доходів та формування відповідних звітних показників.

2. Розглянуто, проаналізовано процес проведення, перспективи розвитку, позитивні та негативні сторони, наслідки імплементації та здійснено алгоритмізацію поетапного запровадження діджиталізації облікового супроводження функціонування окремого господарюючого суб'єкта.

3. На підставі чинної законодавчо-нормативної бази сформовано структурно-логічну схему визначення сукупного доходу, як окремого результативного індикатора діяльності сучасного бізнес-суб'єкта з ідентифікацією основних етапів його розрахунку при формуванні показників фінансової звітності.

4. Метою внутрішнього аудиту доходів є доведення об'єктивної істини щодо правдивості, повноти та неупередженості їх формування, облікового супроводження та відображення у звітності господарюючого суб'єкта. При досягненні аудиторами глибокого розуміння ризиків у діяльності підприємства (установи, організації) провадять ризик-орієнтоване планування внутрішнього

аудиту в розрізі окремих компонент фінансово-господарської діяльності. Ідентифіковано перспективні напрями імплементації порядку визначення ступеню пріоритетності об'єктів при здійсненні внутрішнього аудиту доходів окремого суб'єкта господарювання.

5. IT-модернізація створить не тільки єдину інформаційну платформу, а й удосконалисть якість управління на всіх рівнях. Також, увага буде акцентуватись на питаннях, які будуть потребувати безпосередньо судження бухгалтера. Узагальнено системо навичок, якими повинен володіти працівник бухгалтерії, при запровадженні діджиталізації обліку доходів, як окремої облікової компоненти.

6. На прикладі ТОВ «ІТ-Еккаунтін» м. Суми розкрито порядок проведення ризик-орієнтованого планування внутрішнього аудиту доходів шляхом ідентифікації факторів відбору, вагомості, розрахунку індексу пріоритетності, визначення об'єктів та частоти здійснення планових процедур щодо їх внутрішнього контролю. На підставі результатів отриманих при здійсненні ризик-орієнтованого відбору об'єктів аудиту та зважаючи на наявні ресурси, внутрішній аудитор (керівник відповідного підрозділу) формує план діяльності з внутрішнього аудиту, який повинен містити стратегічний аспект (три-п'ять років) та операційний аспект (кожного року ідентифікуються завдання підрозділу внутрішнього аудиту в межах наступного календарного року з урахуванням передбачених пріоритетів, прогнозних результатів діяльності підрозділу внутрішнього аудиту на відповідний стратегічний період).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аверкин Я. Ф. Облік доходів та фінансових результатів операційної діяльності. *Бізнес Інформ*. 2019. №11. С. 282–289.
2. «Ризик-планування» Ключові елементи оподаткування доходів від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг сучасного суб'єкта господарювання. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю* : матеріали IV Міжнар. наук. практ. конф. (м. Полтава, 20-21 квітня 2022 р.) / за ред. проф. Пилипенко К. А. Полтава : ПДАУ, 2022. с. 127-131
3. «Ризик-планування» Нормативне регулювання та особливості відображення в обліку доходів підприємства від операційної діяльності. *Основні напрями удосконалення бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах євроінтеграції*: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка, 12 травня 2021 року; редкол.: Т.Г. Маренич [та ін.]. Харків: Стильна типографія, 2021. С. 28-31
4. «Ризик-планування» Облікові аспекти формування категорії «дохід» в операційній діяльності підприємства *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю* : матеріали III Міжнар. наук. – практ. конф. (м. Полтава, 21 квітня 2021 р.) / за ред. Пилипенко К. А. Полтава : ПДАУ, 2021. С. 312-315.
5. «Ризик-планування» Організація та проведення внутрішнього аудиту доходів вищого навчального закладу. *«Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору»*: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. м. Полтава, 21 березня 2023 року. Полтава, 2023.
6. «Ризик-планування» Організація та сутність аудиту оподаткування підприємств *The 1th International scientific and practical conference “Current*

issues of science and integrated technologies” (January 10 - 13, 2023) Milan, Italy. International Science Group. 2023. pp. 104-107

7. «Ризик-планування» Сутність та особливості формування доходів вищого навчального закладу освіти. *Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації* : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет- конференції (м. Суми, 22 листопада 2022 р.) / за ред. проф. Назаренка О.В. Суми: СНАУ, 2022. с. 120-122

8. Гуріна Н.В. Економічна сутність доходів та їх класифікація: проблеми і шляхи вирішення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Випуск 12. Частина 1. С. 203 – 205.*

9. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль : навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2021. 336 с.

10. Козаченко А.Ю. Доходи суб'єктів господарювання: економічна сутність та класифікація. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2021, № 6. Том 2. С. 35-43*

11. Маркович І.Б., Струтинська І.В. Передумови та особливості зміни вимог до характеру ведення бізнесу в епоху цифровізації глобальної економіки. *Причорноморські економічні студії. 2019 р. С. 105-109*

12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» (поточна редакція від 01.01.2012. № 929_020). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text (дата звернення: 30.03.2023).

13. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2016–2017 років / Міжнародна федерація бухгалтерів ; Аудиторська палата України. К., 2018. Ч. 1. 1141с.

14. «Ризик-планування», «Ризик-планування» Особливості діджиталізації облікового супроводження доходів в умовах функціонування окремого господарюючого суб'єкта // *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". - 2023. - №3. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2023-3-8689> URL: <https://www.inter-nauka.com/issues/economic2023/3/8689> (дата звернення: 03.04.2023).*

15. Назаренко О.В., Лукаш Р.В. Фінансові результати: сутність та особливості організації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 22. С. 19-25.

16. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013р. № 73 в редакції від 10.08.2021р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 16.03.2023).

17. Новик І. В. Організація системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Наукові записки [Української академії друкарства]*. 2017. № 2. С. 188–196. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_2017_2_22. (дата звернення: 29.03.2023)

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 «Дохід», затв. Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 №290 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 17.03.2023).

19. Порядок здійснення ризик-орієнтованого планування діяльності з внутрішнього аудиту в системі Міністерства фінансів України: наказ Міністерства фінансів України поточна редакція від 28.10.2022р. № 355. Верховна рада України. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/Порядок_здійснення_ризик-орієнтованого_планування_\(зі_змінами\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/Порядок_здійснення_ризик-орієнтованого_планування_(зі_змінами).pdf) (дата звернення: 25.02.2023р).

20. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № № 2258-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення 26.03. 2023)

21. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 25.03.2023).

22. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту: наказ Міністерства фінансів України поточна редакція від 01.01.2023р. №з1219-11.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11#n18> (дата звернення: 25.02.2023р).

23. Цифрова адженда України – 2020 (Цифровий порядок денний – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти цифровізації України до 2020 р. 2016. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 27.03.2023)

24. Цифрова трансформація економіки в Україні. Як адаптувати суспільство до сучасних реалій цифрового світу. Компанія «Deloitte» URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/press-release/2018/digital-transformation-of-ukrainian-economics.html> (дата звернення: 23.03.2023)

25. Nazarenko, O. and Zhong, Hailiang (2020), “The impact of the development of the digital economy on retail trade enterprises in china”, *Investytsiyni: praktyka ta dosvid*, vol. 19-20, pp. 40–45. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.19-20.40

ДОДАТКИ

Відображення рівнів впливу ризиків у розрізі критеріїв впливовості у ТОВ «ІТ-Еккаунтінг»

Рівень (бал)	Операційний вплив	Фінансовий вплив	Кадровий вплив	Репутаційний вплив
Низький (1)	Мінімальне зниження спроможності, може завадити продовженню виконання завдань в межах одного напрямку діяльності. У роботі швидке відновлення.	Фінансово-матеріальний вплив нижче 100 тис. грн.	Незапланована відсутність (хвороба тощо) деяких ключових працівників в одному підрозділі може призвести до затримки у роботі цього підрозділу.	Некомпетентність (неналежне управління або суттєве порушення вимог законодавства) можуть призвести до зниження довіри з боку громадськості на місцевому рівні. Період відновлення довіри є коротким.
Середній (2)	Суттєве зниження (чи втрата) спроможностей, може перешкоджати подальшому виконанню завдань за одним чи декількома напрямками функціонування. У роботі швидке відновлення.	Фінансово-матеріальний вплив вище 100 тис. грн., але нижче 500 тис. грн.	Незапланована відсутність (хвороба тощо) деяких ключових працівників в одному підрозділі може призвести до суттєвих збоїв у роботі цього підрозділу.	Некомпетентність (неналежне управління або несистемні факти шахрайства у невеликих масштабах) можуть призвести до зниження довіри з боку громадськості на центральному рівні. Період відновлення довіри є коротким або помірним.
Високий (3)	Значне зниження (чи втрата) спроможностей, може заважати продовженню виконання завдань та функцій за двома і більше напрямками діяльності. У роботі повільне відновлення	Фінансово-матеріальний вплив вище 500 тис. грн., але нижче 1 млн. грн.	Незапланована відсутність (хвороба тощо) більшості ключових працівників в одному підрозділі може призвести до значних збоїв у роботі цього підрозділу.	Некомпетентність (неналежне управління або системні факти шахрайства) можуть призвести до різкого зниження довіри з боку громадськості або важливих партнерів на центральному та міжнародному рівнях. Період відновлення довіри є помірним.
Дуже високий (4)	Відсутність можливості продовжувати у звичайному режимі виконувати завдання та функції. Повний збій за всіма напрямками діяльності. Суттєва втрата спроможностей. У роботі повільне відновлення.	Значний фінансово-матеріальний вплив вище 1 млн. грн.	Серйозні травми, загибель працівника.	Некомпетентність (неналежне управління або існування фактів шахрайства у великих масштабах) може призвести до втрати довіри з боку громадськості та важливих партнерів на центральному та міжнародному рівнях. Період відновлення довіри є тривалим.